

## Sažetak

Knjiga predstavlja prikaz razvoja Zagreba kao industrijskog središta u međuratnom razdoblju. Na temelju relevantne domaće i strane literature, tiskanih izvora, arhivske građe i periodičkih publikacija promišlja se industrijska povijest grada koja je nezaobilazan dio njegove ekonomske povijesti. Polazeći od gospodarskih procesa u Srednjoj i Jugoistočnoj Europi između dva svjetska rata (1918.—1941.) i gospodarskoga stanja u Jugoslaviji, analizira se razvoj industrije na mikrorazini na temelju poslovanja poduzeća iz različitih industrijskih grana koja su imala proizvodne pogone, tvornice ili samo sjedišta u Zagrebu u razdoblju od 1935. do 1939. godine. Premda relativno kratko, tematizirano razdoblje omeđeno je tzv. velikim događajima — završetkom velike ekonomske krize s jedne strane te početkom Drugog svjetskog rata s druge. U literaturi se navodi da je to razdoblje ekonomskog rasta koje se podudaralo s vladom Milana Stojadinovića i njegovom novom ekonomskom politikom. Uz prikaz razvoja industrijske djelatnosti, nastoji se istražiti je li, u kojoj mjeri i na koji način proklamirana nova ekonomska politika utjecala na razvoj i strukturu industrijske djelatnosti u Zagrebu. Predmet analize su i oblici koncentracija poduzeća poput kartela i koncerna. Iako je težište na razvoju industrije, prikazuju se i odnosi unutar različitih strukovnih udruženja industrijalaca.

Središnji dio monografije je pregled industrijskih grana i pripadajućih industrijskih poduzeća prisutnih u Zagrebu od 1935. do 1939. (prehrambena i poljoprivredna industrija, papirna i grafička industrija, zemljana industrija (industrija građevinskoga materijala), industrija prerade željeza i metala, kemijska industrija, tekstilna industrija, industrija kože, elektrotehnička industrija) uz popis i primjere poduzeća analiziranih na temelju statističkih podataka (podaci o uloženom kapitalu, pogonskoj snazi, prosječnom broju zaposlenih, vrijednosti godišnje proizvodnje te vrijednosti izvoza, kao i podaci o godini osnutka, organizacijskom obliku i podrijetlu vlasništva), čime se dobiva zaokružena slika industrijskoga razvoja Zagreba u drugoj polovici 1930-ih godina. Za izradu tog dijela korišteni su statistički podaci o industriji koji su prikupljeni u razdoblju od 1934. do 1939. temeljem Zakona o zemaljskoj odbrani iz 1931. Podatke je prikupljala Inspekcija zemaljske odbrane od 1934. do 1938., kada je taj posao preuzela statistička služba Ministarstva trgovine i industrije. Kao jedinica analize promatra se industrijsko poduzeće, a ne tvornica odnosno proizvodni pogon. Na taj način

moguće je pratiti promjene nastale u integraciji poduzeća i/ili promjene u njihovim nazivima. Jednako tako, moguće je pratiti promjene u investicijama, kao i sve druge promjene nastale tijekom poslovanja.